

СТАНОВИЩЕ

От доц. д-р Силвия Цветанска – Софийски университет „Св. Климент Охридски“, член на научното жури, назначено със Заповед № УМО-75/2.02.2022 г. на Ректора на Бургаския свободен университет

Относно: процедура за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ по Професионално направление 1.2 Педагогика – докторска програма „Предучилищна и начална училищна педагогика“

Тема на дисертационния труд: „Модел за формиране на социална компетентност при ученици в начален етап на обучение (4. клас)“

Автор на дисертационния труд: Силвия Марушкина – докторант - Бургаски свободен университет – Център по хуманитарни науки

Научен ръководител: доц. д-р Пепа Митева

Данни за докторанта

Докторант Силвия Марушкина е доказан специалист в областта на началната училищна педагогика. Тя има дългогодишен опит като начален учител, с подчертан интерес към изследователската работа и експериментирането на иновативни подходи на работа с учениците. Професионалният профил на докторанта включва завършено висше образование в ЮЗУ „Н. Рилски“ – Благоевград и допълнителни следдипломни квалификации в различни аспекти на педагогиката – религия, валдорфска педагогика, арт-терапевтична социалнопедагогическа работа с деца и др. От февруари 2019 г. Силвия Марушкина е докторант към Центъра по хуманитарни науки на Бургаския свободен университет. Очевидно е, че изборът на докторантура е логична стъпка след натрупан практически опит и желание за осмисляне на по-високо ниво на достигнатата педагогическа зрялост. Намирам изборът на тема на дисертационния труд като напълно съответстващ на предварителната подготовка и професионална опитност на С. Марушкина като учител и специалист в полето на началната училищна педагогика.

Оценка на дисертационния труд

Дисертационният труд е посветен на актуална и значима тема, както за началния етап на образованието, така и за социално функциониране на личността в нашето съвремие.

Съдържателният фокус е върху формирането на социална компетентност у учениците в един конкретен възрастов етап от тяхното развитие, а именно – обучението в 4. клас. Актуалността на проблематиката се открива във необходимостта от интензивно развиване на социални умения и компетентности у съвременните ученици, за да се изградят те като активни и критично мислещи граждани. Социалната компетентност се разглежда като част от ключовите компетентности и се обвързва със социалната функция на образованието и ролята на училището за социализацията на подрастващите. Избраната проблематика е безспорно значима, както в образователен, така и в социален и психологичен контекст. Тя не е нова за специалистите и в последните години се разработва активно на различни равнища, включително и като част от дисертационни разработки. Убеждението, че развитието на социална компетентност следва да започне възможно най-рано в училище, е причината да сме свидетели на множество изследвания и методически насоки за практическо осъществяване на идеята. Това, което отличава разработката на С. Марушкина е идеята да покаже как на практика може да се формира социална компетентност интегрирано в обучението на учениците в начален етап на образованието. От една страна, докторантката доказва не само смисъла от развитие на социална компетентност, но показва и какво е мястото на този конструкт в педагогическата реалност. От друга страна, тя създава инструментариум, чрез който учителите биха могли да стимулират усъвършенстването на социалната компетентност на учениците, с които работят. По този начин темата е разгледана на две равнища – концептуално и практическо, което безспорно придава висока стойност на разработката.

Избрана е подходяща структура за представяне на цялостното теоретико-емпирично изследване и резултатите от него. Текстът е структуриран в три глави и приложения, които следват логиката на изследването – от концептуалната рамка към конкретни изводи и обобщения. В първа глава са съсредоточени проучванията на докторантката за ключови понятия като социална компетентност, ключови умения на 21. век, особености на възрастовото развитие на учениците в 4. клас. Във втора глава е описан дизайнът на емпиричното изследване, а трета глава е посветена на анализа на получените изследователски данни. Текстът е сполучливо онагледен с множество фигури и таблици с данни.

За проверка и доказване на изследователската хипотеза, формулирана от докторантката в две части, като основна и допълнителна хипотеза, е проведено адекватно емпирично проучване чрез експериментална работа с 282 ученици от 4. клас. Добре разграничени са констатиращият, формирацият и контролният етап на експеримента, като за отчитане на резултатите се разчита основно на проективната методика на Рене Жил. Скалите за социална приспособимост на методиката са релевантни на съдържанието на темите, чрез които се осъществяват педагогическите действия за формиране на социална компетентност. Представените емпирични данни

Приноси

Докторантката е диференцирала приносите си в две групи: приноси с научно-теоретичен характер и практико-приложни приноси. В първата група попадат три приноса, отнасящи се до разширяване на педагогическото познание чрез концептуалното изясняване на същността на социалната компетентност. На практическо равнище висока стойност има приноса, свързан със създаване на модел (на равнището по-скоро на програма) за формиране на социална компетентност у ученици от 4. клас и предложените авторски материали за приложението му от учители. Тези материали са под формата на Ръководство за начални учители. Съдържащите се в него дидактически ресурси биха били полезни както за учители с опит, така и за навлизащи в професията педагози, които се вълнуват от проблематиката за развитие на социалните умения на своите ученици. Принципно, приемам формулираните приноси. Бих си позволила да оспоря първият практико-приложен принос. Смятам, че докладването на резултатите от дисертационното изследване на научни форуми е задължение на докторантката и закономерна част от нейните изяви като изследовател, а не научен принос в общоприетия смисъл за дисертационни разработки. Бих препоръчала приносите да акцентират върху резултати, които се срещат за първи път в теорията или практиката и са уникални постижения на автора.

Автореферат

Авторефератът отразява точно съдържанието на дисертационния труд. Включената в него информация е представителна за ключовите идеи и теми, които съставляват същината на теоретико-емпиричното изследване.

Публикации по темата на дисертацията

Докторантът е представил списък с 6 публикации по темата на дисертационния труд. Четири от публикациите са доклади от конференции, включително международни. Два от докладите са на английски език. Чрез тях се постига добро ниво на популяризиране на основните идеи и резултати от дисертационното изследване. Може да се приеме, че част от идеите, залегнали в дисертационния труд, се проектират в практически ориентирани публикации, като учебни помагала за началното училище и научно-популярни статии в специализирани сайтове за информация на родители. Опитът на докторантката да създава авторски задачи по математика, български език и в социална компетентност заслужава внимание като активност и умение теоретичните концепции да добият приложно звучене.

Бележки и препоръки

Цялостната ми преценка за работата на докторант Силвия Марушкина е изцяло положителна. Тя се базира на предложения текст на дисертацията. Нямам лични впечатления от работата ѝ в други професионални области и нямам съмнения към нейната изследователска добросъвестност. С добронамереност и уважение към вложения труд си позволявам да отправя две препоръки с цел прецизност на представените идеи в дисертацията:

- Моделът за развитие на социални умения (социална компетентност) е с подчертано приложен характер и би било по-точно да се нарече Програма за развитие на социални умения/социална компетентност. Моделирането предполага да се обосноват и опишат на концептуално равнище параметрите на модела и неговите компоненти – цели, съдържателен, процесуален, оценъчно резултативен - нещо, което не се съдържа в дисертацията и очевидно не е било нейна цел.
- Разработката би била още по-убедителна, ако заключението бъде представено по-подробно и задълбочено, като фокусира вниманието върху обобщения и/или дискуссионни въпроси от изследваната проблематика.

Заклучение

Направеният преглед на постиженията в теоретико-емпиричното дисертационно изследване, публикационната активност на докторанта и неговата професионална ангажираност с разработваната проблематика създават увереност във високата стойност на резултатите от обучението в докторската програма. Предвид достойнствата на представената дисертация давам своята **положителна оценка** и предлагам на уважаемите членове на научното жури да **бъде присъдена образователната и научна степен „доктор“** на Силвия Евгениева Марушкина по професионално направление 1.2. Педагогика.

28 февруари 2022 г.

Изготвил становището:

доц. д-р Силвия Цветанска

STATEMENT

By Assoc. Prof. Dr. Silvia Tsvetanska - Sofia University "St. Kliment Ohridski ",
member of the scientific jury appointed by Order № UMO-75 / 2.02.2022 of the Rector of the
Burgas Free University

Subject: Procedure for obtaining the educational and scientific degree "Doctor" in Professional
field 1.2 Pedagogy - doctoral program "Preschool and primary school pedagogy"

Topic of the dissertation: "Model for the formation of social competence in students in the
initial stage of education (4th grade)"

Author of the dissertation: Silvia Marushkina - PhD student - Burgas Free University - Center
for Humanities

Scientific adviser : Assoc. Prof. Dr. Pepa Miteva

Data for the PhD student

PhD student Silvia Marushkina is a proven specialist in the field of primary school pedagogy. She has many years of experience as a primary school teacher, with a strong interest in research and experimentation with innovative approaches to working with students. The professional profile of the doctoral student includes completed higher education at SWU "N. Rilski"- Blagoevgrad and additional postgraduate qualifications in various aspects of pedagogy - religion, Waldorf pedagogy, art-therapeutic socio-pedagogical work with children and others. Since February 2019, Silvia Marushkina is a doctoral student at the Center for Humanities of the Burgas Free University. It is obvious that the choice of doctoral studies is a logical step after the accumulated practical experience and desire to make sense of a higher level of pedagogical maturity. I find the choice of the topic of the dissertation as fully consistent with the preliminary training and professional experience of S. Marushkina as a teacher and specialist in the field of primary school pedagogy.

General Assessment of the dissertation work

The dissertation is dedicated to a topical and important topic, both for the initial stage of education and for the social functioning of the individual in our time. The substantive focus is on the formation of social competence in students at a specific age stage of their development, namely

- learning in 4th grade. The topicality of the issue is found in the need for intensive development of social skills and competencies in modern students in order to build them as active and critical thinking citizens. Social competence is considered as part of the key competences and is linked to the social function of education and the role of the school in the socialization of adolescents. The chosen issue is undoubtedly significant, both in educational and in social and psychological contexts. It is not new for specialists and in recent years has been actively developed at various levels, including as part of dissertations. The belief that the development of social competence should begin as early as possible in school is the reason why we are witnessing many studies and methodological guidelines for the practical implementation of the idea. What distinguishes the development of S. Marushkina is the idea to show how in practice social competence can be formed integrated in the education of students in the initial stage of education. On the one hand, the doctoral student proves not only the meaning of the development of social competence, but also shows what is the place of this construct in the pedagogical reality. On the other hand, it creates a toolkit through which teachers could stimulate the improvement of the social competence of the students they work with. In this way, the topic is considered on two levels - conceptual and practical, which undoubtedly gives high value to the development.

An appropriate structure has been chosen to present the overall theoretical and empirical study and its results. The text is structured in three chapters and appendices that follow the logic of the study - from the conceptual framework to specific conclusions and summaries. The first chapter focuses on the doctoral student's research on key concepts such as social competence, key skills of the 21st century, features of the age development of students in 4th grade. The second chapter describes the design of the empirical research, and the third chapter is devoted to the analysis of the obtained research data. The text is successfully illustrated with many figures and data tables.

To test and prove the research hypothesis, formulated by the doctoral student in two parts, as a main and additional hypothesis, an adequate empirical study was conducted through experimental work with 282 students from 4th grade. The ascertaining, forming and control stage of the experiment are well distinguished, and the reporting of the results relies mainly on the projective methodology of Rene Gilles. The scales for social adaptability of the methodology are

relevant to the content of the topics through which the pedagogical actions for the formation of social competence are carried out. The presented empirical data

Scientific contributions

The doctoral student has differentiated her contributions into two groups: contributions of scientific-theoretical nature and practical-applied contributions. The first group includes three contributions related to the expansion of pedagogical knowledge through the conceptual clarification of the nature of social competence. At the practical level, the contribution related to the creation of a model (at the level of a program) for the formation of social competence in 4th grade students and the proposed author's materials for its application by teachers is of high value. These materials are in the form of a Primary Teacher's Guide. The didactic resources contained in it would be useful both for teachers with experience and for teachers entering the profession who are excited about the development of social skills of their students. In principle, I accept the formulated contributions. I would venture to challenge the first practical contribution. I believe that the reporting of the results of the dissertation research in scientific forums is the responsibility of the doctoral student and a regular part of her performances as a researcher, and not a scientific contribution in the conventional sense for dissertations. I would recommend that the contributions focus on results that occur for the first time in theory or practice and are unique achievements of the author.

Thesis summary evaluation

The abstract accurately reflects the content of the dissertation. The information included in it is representative of the key ideas and topics that make up the essence of theoretical and empirical research.

Publications on the topic of the dissertation

The doctoral student presented a list of 6 publications on the topic of the dissertation. Four of the publications are conference proceedings, including international ones. Two of the reports are in English. Through them a good level of popularization of the main ideas and results of the dissertation research is achieved. It can be assumed that some of the ideas underlying the dissertation are projected in practice-oriented publications, such as textbooks for primary school and popular science articles in specialized sites for information of parents. The doctoral student's

attempt to create author's tasks in mathematics, Bulgarian language and social competence deserves attention as an activity and ability of theoretical concepts to acquire applied sound.

Recommendations

My overall assessment of the work of PhD student Silvia Marushkina is entirely positive. It is based on the proposed text of the dissertation. I have no personal impressions of her work in other professional fields and I have no doubt about her research integrity. With good intentions and respect for the work invested, I allow myself to make two recommendations in order to accurately present the ideas presented in the dissertation:

- The model for development of social skills (social competence) has a strongly applied character and it would be more accurate to call it the Program for development of social skills / social competence. The modeling presupposes to substantiate and describe on a conceptual level the parameters of the model and its components - target, content, procedural, evaluatively effective - something that is not contained in the dissertation and obviously was not its goal.
- The elaboration would be even more convincing if the conclusion is presented in more detail and in-depth, focusing on summaries and / or discussion issues of the researched issues.

Conclusion

The review of the achievements in the theoretical and empirical dissertation research, the publishing activity of the doctoral student and his professional commitment to the developed issues create confidence in the high value of the learning outcomes in the doctoral program. Given the merits of the presented dissertation, I give my **positive assessment** and propose to the distinguished members of the scientific jury **to be awarded the educational and scientific degree "Doctor"** of Silvia Evgenieva Marushkina in professional field 1.2. Pedagogy.

February 28, 2022

Prepared the statement:

Assoc. Prof. Dr. Silvia Tsvetanska